

De som der dagen

De tweede decemberweek van 1992, toen het nog maar net droog was, gingen we met de hele familie op pad om je as verspreiden, Paula, de aanwijzingen opvolgend die je had achtergelaten in een brief, geschreven lang voordat je ziek werd. Meteen nadat we ze hadden laten weten wat er was gebeurd, was Ernesto uit New Jersey gekomen, en je vader uit Chili. Je lag op je bed, gewikkeld in een wit laken, en ze waren nog op tijd om afscheid van je te nemen voordat je werd gecremeerd. Daarna kwamen we bijeen in een kerk om een mis te vieren en samen te huilen. Je vader moest terug naar Chili maar wachtte tot het weer opknapte, en toen er twee dagen later eindelijk een schuchter zonnetje doorbrak, vertrokken we met de hele familie in drie auto's naar een bos. Je vader ging voorop, hij leidde ons. Hij kent deze streek niet maar had de dagen daarvoor de omgeving verkend, op zoek naar de beste plek, de plek die je zelf zou hebben gekozen. Er is veel om uit te kiezen, de natuur is hier gul, maar heel toevallig - een van die toevalligheden die inmiddels al gewoon zijn in alles wat met jou te maken heeft, mijn kind - bracht hij ons regelrecht naar het bos waar ik zelf vaak ging wandelen toen je ziek was, om mijn woede en pijn te verzachten, hetzelfde bos waar Willie me mee naartoe nam voor een picknick toen we elkaar net hadden leren kennen, het bos waar jij en Ernesto hand in hand liepen als jullie ons in California kwamen opzoeken. Je vader reed het park binnen, vervolgde de weg nog een stukje, parkeerde de wagen en gebaarde ons hem te volgen. Hij leidde ons precies naar de plek die ik zelf ook zou hebben gekozen, want ik was daar vaak geweest om voor je te bidden: een beekje waar hoge sequoia's omheen staan, met kruinen die de koepel van een groene kathedraal vormen. Er hing een ijle mist die de omtrekken van de werkelijkheid deed vervagen; het licht drong nauwelijks tussen de bomen door, maar de bladeren glansden, nat van de winter. Van de aarde steeg een intense geur van humus en dille op. We gingen om een klein poeltje staan, omzoomd door stenen en gevallen boomstammen. Ernesto, ernstig en bleek, maar zonder tranen want die had hij allemaal al vergoten, droeg de keramieken urn met jouw as. Ik had er wat van apart gehouden in een porseleinen potje om voor altijd op mijn altaar te bewaren. Je broer Nico droeg Alejandro, en je schoonzusje Celia hield Andrea, die nog een baby was, in shawls gewikkeld tegen haar borst gedrukt. Ikzelf had een bos rozen bij me die ik een voor een in het water wierp. Daarna namen we allemaal, ook Alejandro van drie, een handje as uit de urn dat we in het water lieten vallen. Heel even bleef er wat as tussen de rozen drijven, maar het grootste gedeelte zakte meteen naar de bodem, als wit strooizand.

'Wat is dat?' vroeg Alejandro.

'Je tante Paula,' antwoordde mijn moeder snikkend.

'Het lijkt niet op haar,' antwoordde hij verward.

Ik zal beginnen met je te vertellen hoe het ons is vergaan sinds 1993, toen je niet meer bij ons was, en daarbij beperk ik me tot onze familie, want dat is wat je interesseert. Ik zal twee van Willies kinderen moeten weglaten: zijn zonen Lindsay, die ik nauwelijks ken - ik heb hem maar een keer of tien ontmoet en we zijn nooit verder gekomen dan het uitwisselen van de meest essentiële beleefdheden -, en Scott, omdat die niet op deze bladzijden wil figureren. Jij was altijd dol op dat eenzellige, magere jongetje met zijn dikke brillenglazen en dat piekhaar. Tegenwoordig is hij een man van achtentwintig die op Willie lijkt en weer Harleigh heet; toen hij vijf was noemde hij zich Scott omdat hij dat een leukere naam vond, die hij lang heeft gebruikt, tot hij in de puberteit weer voor Harleigh heeft gekozen.

De eerste persoon die in mijn gedachten en mijn hart opkomt is Jennifer, Willies enige dochter, die in het begin van dat jaar net voor de derde keer uit het ziekenhuis was ontsnapt waar ze was opgenomen voor de zoveelste infectie, een van de vele die ze in haar korte leven al had opgelopen. De politie nam niet de moeite om haar te zoeken, er waren te veel gevallen zoals zij, en die keer maakten Willies contacten met de wet ook niets uit. De arts, een lange, beschaafde

Filippijn, had haar door zijn enorme vasthoudendheid weten te redden toen ze brandend van de koorts het ziekenhuis binnenkwam; hij kende haar al van eerdere keren. Hij vertelde Willie dat hij zijn dochter snel moest zien te vinden, anders zou ze doodgaan. Om gered te kunnen worden diende ze een aantal weken enorme doses antibiotica toegediend te krijgen, zei hij, want een terugval moest voorkomen worden, die zou fataal zijn. We bevonden ons in een ruimte met gele wanden, plastic stoelen, en aidsposters en afbeeldingen van mammografieën aan de muur, vol patiënten die op hun beurt wachtten om zo snel mogelijk behandeld te worden. De dokter zette zijn bril met ronde glazen en een stalen montuur af en maakte hem schoon met een papieren zakdoekje, terwijl hij onze vragen bedachtzaam beantwoordde. Hij voelde geen sympathie voor Willie, noch voor mij, die hij misschien aanzag voor Jennifers moeder. In zijn ogen waren wij schuldig, wij hadden haar verwaarloosd en nu kwamen we bij hem krokodillentranen huilen, veel te laat. Hij weigerde ons details te geven want dat was vertrouwelijke informatie, maar uit zijn woorden kon Willie afleiden dat haar botten in broze stokjes waren veranderd, dat ze talloze infecties had en dat haar hart op het punt stond het op te geven. Al negen jaar lang was Jennifer bezig met haar dans met de dood.

We hadden haar de weken daarvoor in het ziekenhuis gezien, toen ze met haar polsen aan haar bed lag vastgebonden, zodat ze in haar koortselirium haar katheters niet los kon trekken. Ze was verslaafd aan haast alle mogelijke drugs, van nicotine tot heroïne; ik heb geen idee hoe haar lichaam zo veel misbruik had weten te weerstaan. Omdat ze het niet voor elkaar kregen ook maar één gezonde ader te vinden om de medicijnen in te injecteren, besloten ze een katheter in te brengen in een borstader. Na een week werd Jennifer ontslagen van de intensive care en brachten ze haar over naar een kamer met drie bedden, die ze met andere patiëntes deelde, waar ze niet langer lag vastgebonden en niet meer zo streng in de gaten werd gehouden als daarvoor. Daar zocht ik haar dagelijks op en bracht voor haar mee waar ze om vroeg, parfum, nachthemden, muziek - maar alles verdween. Ik veronderstel dat haar trawanten haar buiten de bezoeken om van drugs kwamen voorzien, die zij dan bij gebrek aan geld met mijn cadeautjes betaalde. Als onderdeel van de behandeling, om haar te helpen bij het afkicken, kreeg ze methadon toegediend, maar ze stopte alles wat haar leveranciers naar binnen smokkelden in het infuus. Een paar keer moest ik haar wassen. Ze had gezwollen enkels en voeten, haar lichaam zat onder de bloeditstortingen en de plekken van geïnfecteerde naalden, overal zaten littekens en ze had een piratenstreep op haar rug. 'Een messteek,' verklaarde ze laconiek.

Willies dochter was een blond meisje met grote ogen, net zo blauw als die van haar vader, maar er waren weinig foto's bewaard gebleven van haar als kind en niemand die zich nog herinnerde hoe ze was geweest: de beste leerling van de klas, gehoorzaam en netjes. Ze leek etherisch. Ik leerde haar in 1988 kennen, toen ik net naar California was verhuisd om bij Willie te gaan wonen, toen ze nog mooi was, hoewel ze al een ontwijkende blik in haar ogen had en er een waas van leugenachtigheid om haar heen hing die haar omvatte als een donkere halo. Helemaal vol van die nieuwe liefde met Willie was ik niet eens verbaasd toen hij me op een winterse zondag meenam naar een gevangenis, aan de oostkant van de Baai van San Francisco. We moesten lang wachten op een ongestoorde binnenplaats, in de rij met andere bezoekers, over het algemeen zwarten en Latijns-Amerikanen, tot de hekken opengingen en ze ons binnenlieten in een naargeestig gebouw. Ze scheidde de paar mannen van de vele vrouwen en kinderen. Ik weet niet hoe het Willie verging, maar bij mij nam een geüniformeerde matrone mijn tas in beslag, duwde me door een gordijn, en voelde met haar handen op plekken waar niemand dat zou hebben gedurfd, ruwer dan nodig was, misschien omdat mijn accent me verdacht maakte. Gelukkig had een boerin uit El Salvador, die net als ik iemand kwam bezoeken, me in de rij al gewaarschuwd geen stennis te schoppen, want dat zou de boel alleen maar erger maken. Eindelijk troffen Willie en ik elkaar weer in een soort trailer die speciaal was ingericht voor het gevangenisbezoek, een lange, smalle ruimte, in tweeën gedeeld met kippengaas, waar Jennifer achter zat. Ze verbleef al een paar maanden in de gevangenis: ze was schoon en goed gevoed en zag eruit als een

schoolmeisje op zondag, in schril contrast met het rauwe uiterlijk van de andere gevangenen. Ze ontving haar vader met een onverdraaglijke triestheid. De jaren daarna merkte ik dat ze altijd hilde in Willies gezelschap, uit schaamte of uit wrok, ik weet het niet. Willie stelde me kort voor als 'een vriendin' hoewel we toch al enige tijd samenwoonden, en ging met zijn armen over elkaar en zijn blik op de grond gericht voor het kippengaas staan. Ik observeerde hen van dichtbij en ving tussen het gemurmel van alle andere stemmen flarden op van hun gesprek.

'Waarom dit keer?'

'Dat weet je al, waarom vraag je dat? Haal me hier weg, papa.'

'Dat kan ik niet.'

'Maar je bent toch advocaat?'

'De laatste keer heb ik je gewaarschuwd dat ik je niet nog eens zou helpen. Als je voor dit leven hebt gekozen, zul je de consequenties moeten nemen.'